

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Відзначено актуальність дослідження проблеми забезпечення соціально-економічного розвитку в умовах швидких змін у зовнішньому середовищі. Здійснено узагальнення світового досвіду забезпечення ефективного соціально-економічного розвитку. Виокремлено основні базові моделі соціально-економічного розвитку та визначено їх сутнісні характеристики. Особливості англосаксонської моделі розвитку розглянуто на прикладі США, яка є світовими лідерами соціально-економічного розвитку. Здійснено аналіз соціально-орієнтованої моделі розвитку на прикладі Німеччини. Розглянуто основні механізми забезпечення соціально-економічного розвитку Польщі. Обґрунтовано необхідність проведення нашою країною цілеспрямованої соціально-економічної політики, що враховує позитивний світовий досвід.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, світовий досвід, модель розвитку, парадигма розвитку.

Постановка проблеми. Практика розвинених країни світу показує, що в сучасних умовах економічний розвиток значною мірою визначається соціальними факторами, в центрі уваги яких знаходиться людина, яка виступає рушійною силою суспільства. У зв'язку з цим, значний науковий інтерес представляє досвід тих країн, які за короткі терміни забезпечили своє економічне зростання шляхом створення умов для розвитку людини та самореалізації її потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці дослідження соціально-економічного розвитку країн світу присвячені праці багатьох вчених. Зокрема, теоретичні та практичні проблеми функціонування соціально-орієнтованої економіки Німеччини висвітлені у праці Х. Ламперта [1]. Дослідження ролі соціальної політики та соціальної ринкової економіки у забезпеченні мотивації праці, саморегуляції виробництва та відтворення здійснено у роботах Г. Бласко [2]. Передумови соціально-економічних успіхів східноазіатських країн, зокрема Японії, досліджено Ч. Макміланом [3]. Типологія країн світу, змістовна характеристика

сучасних моделей соціально-економічних систем представлена в [4].

Вирішення нагальних завдань розвитку України в умовах стрімких змін у зовнішньому середовищі потребує узагальнення світового досвіду забезпечення ефективного соціально-економічного розвитку на прикладі країн, що домоглися найбільших успіхів у цьому напрямку, з метою адаптації цього досвіду до сучасних національних умов.

Метою статі є узагальнення світового досвіду забезпечення соціально-економічного розвитку через визначення базових моделей, їх сутнісних характеристик, специфіки та особливостей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз існуючих в світі національних соціально-економічних систем дозволяє виділити чотири базові найбільш успішні моделі забезпечення соціально-економічного розвитку, досвід функціонування яких може бути корисним для підприємств України (табл. 1). Першу з них умовно можна назвати «англосаксонською», другу – «континентально-європейською», третю – «східноазіатською», четверту – «альтернативною» [1-6].

Базові моделі соціально-економічного розвитку

Модель соціально-економічного розвитку	Країни	Сутнісні характеристики
1	2	3
1. Англосаксонська модель соціально-економічного розвитку	США, Канада, Великобританія	Відносно низький рівень перерозподілу ВВП через державний бюджет; відносно низька питома вага держави у виробленому ВВП; заохочення суспільством та державою підприємницької активності; партнерство з бізнесом; стимулювання інноваційної діяльності; високий рівень витрат на наукові дослідження та конструкторські розробки; орієнтація на висококваліфіковані кадри; активна участь корпорацій у підготовці та перепідготовці кадрів та соціальних програмах; суспільна установка на досягнення успіху, незалежно від походження та соціального статусу людини; висока трудова мораль; працьовитість і віра більшої частини громадян у власні сили
2. Континентально-європейська модель соціально-економічного розвитку	Європейські країни із значними досягненнями у забезпеченні свого соціально-економічного розвитку	Активна роль держави в економіці; відносно велика доля державної власності; використання можливостей планового координаційного механізму при явному домінуванні ринкового координаційного механізму; орієнтація на соціальний аспект формування ринкового господарства; здійснення контролю за ринком через конкуренцію, антимонопольне регулювання, податки та інші фінансово-економічні важелі; сильна соціальна політика
<i>Складові:</i> Західноєвропейська	Німеччина, Франція, Нідерланди, Бельгія	Відносно високий рівень перерозподілу валового внутрішнього продукту (ВВП) через державний бюджет; значна доля державних витрат у виробленому ВВП, більшість з яких йдуть на соціальні цілі; розвинена система соціального партнерства; спостерігається орієнтація на підтримку високого рівня зайнятості населення; активізація формування загального європейського простору в галузі освіти, науки та інновацій
Скандинавська	Швеція, Данія, Фінляндія, Норвегія	Високий рівень перерозподілу ВВП через державний бюджет; активна соціальна політика; реалізація ідеї національної солідарності; низький рівень корупції; інтенсивна державна підтримка фундаментальної науки; підтримка бізнесом прикладних досліджень і розробок
Центрально-європейська	Польща, Чехія, Словаччина – найбільш розвинені країни Центральної Європи, у недалекому минулому – соціалістичні країни	Структура економіки подібна до структур високорозвинених країн; тенденція до зниження долі базових галузей у економіці; відносна висока питома вага послуг у ВВП; орієнтація на соціальні стандарти країн з розвинутою демократією; наявність особливостей історичного досвіду у соціальних нормах; прагнення отримати якісну середню освіту та достатньо вузькоспеціалізовану вищу освіту; нероздільність загальних інтересів з країнами розвинутої демократії

Продовження табл. 1

1	2	3
3. Східно-азіатська модель соціально-економічного розвитку	Японія, Південна Корея, Гонконг, Сінгапур, Китай, Тайвань, Малайзія, Індонезія	Соціальна єдність суспільства; партнерський характер взаємовідносин держави та бізнесу; достатньо низький рівень оподаткування та державних витрат; внутрішня соціально-політична стабільність; розвиток людського капіталу та врахування ментальних особливостей; відносно великі державні витрати у сфері освіти; підвищена відповідальність підприємств та родини в забезпеченні соціального захисту у вигляді пенсійного забезпечення, частковій оплати медичних послуг та освіти (підвищення кваліфікації); орієнтація на експорт високотехнологічної продукції та запозичення технологій; стимулювання інвестицій
4. Альтернативна модель соціально-економічного розвитку	Туреччина, Чилі – країни, що розвиваються, але мають певні досягнення в забезпеченні свого соціально-економічного розвитку	Посилення ролі малого та середнього бізнесу; орієнтована на експорт економіка; сприяння розвитку освіти; пенсійна реформа; становлення громадянського суспільства

Джерело: узагальнено автором на підставі [1-6]

«Англосаксонська» модель соціально-економічного розвитку представлена країнами (США, Канада, Великобританія), економіки яких формувалися в умовах ринкових відносин багато десятиліть. Для англосаксонської моделі характерним є відносно низький рівень перерозподілу ВВП через державний бюджет; перехід до орієнтованої на людину моделі розвитку; інноваційний характер економіки; орієнтація на висококваліфіковані кадри; суспільна установка на досягнення успіху, незалежно від походження та соціального статусу людини; висока трудова мораль; працьовитість і віра більшості громадян у власні сили.

Друга модель соціально-економічного розвитку – «континентально-європейська» – представлена, в основному, країнами, які можуть вважатися не тільки європейськими, але й світовими лідерами соціально-економічного розвитку. Особливостями цієї моделі є: активна роль держави в економіці; використання можливостей планового координаційного механізму; орієнтація на соціальний аспект формування ринкового господарства; здійснення контролю за ринком через конкуренцію, антимонопольне регулювання, по-

датки та інші фінансово-економічні важелі; сильна соціальна політика. Складовими континентально-європейської моделі забезпечення соціально-економічного розвитку є скандинавська та західноєвропейська моделі, які мають свої специфічні особливості та досвід функціонування яких заслуговує на увагу.

Найбільш розвинені (постсоціалістичні) країни Центральної Європи виокремлено у «центральноєвропейську» складову моделі соціально-економічного розвитку. Ці країни мають певні позитивні результати економічного і соціального розвитку та є найближчими сусідами України. Вивчення досвіду цих країн, зокрема, Польщі, становить великий інтерес з огляду на те, що Україна на сучасному складному етапі свого розвитку потребує негайних економічних реформ.

До третьої моделі соціально-економічного розвитку – «східно-азіатської» – входять країни, що швидко розвиваються та демонструють вражаючі показники свого економічного розвитку. Найбільш яскравими прикладами даної моделі є Японія, Китай, Гонконг, Сінгапур. Східно-азіатська модель є найбільш гетерогенною за своїм складом, кожна із країн

має притаманні тільки їй особливості економічного розвитку. Якщо поступові реформи в Китаї мають характер прищеплення механізму ринкової економіки колишній командно-адміністративній системі, то в Японії держава та частий бізнес виступають як партнери. У той самий час східно-азіатська модель орієнтована на заповнення технологій, стимулювання інвестицій, експорт високотехнологічної продукції, характеризується відносно великими державними витратами у сферу освіти та розвиток людського капіталу з врахуванням його ментальних особливостей.

Корисним й цінним є досвід країн, що входять до четвертої «альтернативної» моделі соціально-економічного розвитку. Показники економічного розвитку таких країн, як Туреччина, Чилі поки що набагато разів скромніше, ніж відповідні показники країн, що швидко розвиваються, але деякі результати й шляхи досягнення соціального розвитку в цих країн заслуговують на ретельне вивчення. Так, заслуговує на увагу досвід Чилі у здійсненні пенсійної реформи, яка передбачає обов'язкове страхування найманих працівників із залученням приватних конкуруючих компаній. Туреччина досягла певних успіхів в організації освіти, завдяки чому деякі турецькі університети за якістю освіти та технічною оснащеністю не поступаються університетам США.

Особливості забезпечення ефективного соціально-економічного розвитку більш детально розглянемо на прикладі таких країн, як США, Німеччина та Польща. США є яскравим представником англосаксонської моделі та світовим лідером соціально-економічного розвитку. Німеччина досягла значних успіхів у побудові соціально-орієнтованої моделі ринкового господарства. Польща, як представник центральноєвропейської моделі розвитку, активно й успішно проводить політичні та економічні реформи.

Сучасна економіка США являє собою розвинену капіталістичну систему, в основі побудови якої лежить збалансоване забезпечення як економічної, так і соціальної ефективності. Парадигма розвитку, орієнтована на людину, на протязі трива-

лого часу дозволяє США залишатися світовим лідером соціально-економічного розвитку. Домінуюча роль в формуванні та забезпеченні реальних механізмів соціально-економічного розвитку США належить приватному сектору, який створює майже 90% ВВП [6]. Досвід функціонування багатьох приватно-комерційних американських компаній свідчить про те, що основою їх конкурентоздатності є наукомісткість і інновації, зведені до рівня національної ідеї. В структурі американської економіки постійно зростає рівень витрат на наукові та дослідно-конструкторські роботи. Загальний рівень таких витрат у 2010 році склав 2,9% ВВП. Доля фінансування з федерального бюджету у загальних витратах на наукові дослідження і розробки складає в США близько 28%. На долю США припадає близько 46% всіх витрат на наукові та дослідно-конструкторські роботи в розвинених країнах світу [6].

Пріоритетними напрямками наукових досліджень для створення інновацій є інформаційні технології, біомедичні дослідження, розробка джерел відтворювальної енергії, дослідження глобальних змін клімату. Саме в США за версією Forbes знаходиться найбільша кількість інноваційних компаній світу (42 компанії). У 2012 році до першої п'ятірки цього рейтингу увійшли чотири американські компанії, дві з яких (Salesforce.com, VMware) пов'язані з розробкою програмного забезпечення, ще дві – Alexion Pharmaceuticals та Regeneron Pharmaceuticals – з біофармацевтикою та біотехнологіями. Всі ці компанії були засновані в 80-х-90-х рр. минулого століття, коли формувалося розуміння того, що розвиток та конкурентоздатність компаній в умовах швидких змін у зовнішньому середовищі може бути забезпечений не тільки завдяки технологічним інноваціям, але значною мірою завдяки новим упереджувальним підходам до управління ними. Такі підходи отримали назву «управління технологічними розривами» [7, с.56]. Конкретним проявом цього процесу є орієнтація на висококваліфіковані кадри, активна участь корпорацій в процесі підготовки та перепідготовки кадрів, матеріальне заохочення творчих ідей. Для авторів нових те-

хнічних ідей в промислових компаніях США передбачені винагороди, зокрема: за ідеї, що значно вплинули на діяльність фірми, щорічно нараховуються преміальні у розмірі до 50 тис. дол.; за кращий патент року – до 500 дол.; за творчу ідею – до 15 тис. дол. [8].

Компанії США відчувають дефіцит у кваліфікованих кадрах, у тому числі із середньою та вищою професійною освітою. 27 червня 2013 року Сенат США ухвалив законопроект щодо імміграційної реформи «Акт про безпечність кордонів, економічних можливостях і модернізації імміграційної системи». Законопроект пропонує широкий комплекс заходів, у тому числі залучення на ринок праці висококваліфікованої робочої сили як шляхом представлення «зеленої карти», так й за програмами тимчасової зайнятості; значне підвищення кількості тимчасових робочих виз висококваліфікованим спеціалістам для потреб високотехнологічних корпорацій. За оцінками Білого дому такі реформи приведуть до зростання економіки додатково на 1,4 трлн. дол. та скороченню бюджетного дефіциту [9].

В відомих корпораціях США для подолання «технологічних розривів» вирішальна роль відводиться «людському капіталу» – інтелекту та знанням людини. Практично кожна компанія США, що встала на шлях інноваційного розвитку, приділяє увагу постійному підвищенню кваліфікації своїх робітників. Кожний долар, що інвестується у підвищення кваліфікації, може принести кілька десятків доларів прибутку [10, с. 153]. У цьому напрямку показовим є досвід роботи з людськими ресурсами компанії 3М (“Minnesota, Mining, Manufacturing Company”) – однієї з найбільших у США. Річний оборот компанії складає 2,1 млрд. дол., у штаті компанії працюють 74 тис. співробітників, її філіали розміщені в багатьох країнах світу. За останні 30-40 років корпорація кардинальним чином змінила своє відношення до «людських ресурсів». Як вважають в корпорації, саме люди є найбільш цінний ресурс, тому управління цим ресурсом складає головний обов’язок керівництва корпорації та її підприємств.

Благополуччя компанії 3М ґрунтується на виключній увазі керівництва до цього фактору. До сфери підвищеної уваги корпорації входять: відбір та підготовка кваліфікованих кадрів, підвищення кваліфікації робітників, що працюють. Завдяки цьому за останні роки значно підвищився показник корпоративної репутації компанії. Сприйняття компанії (як роботодавця, члена спільноти, її керівництва та фінансових результатів) обігнало сприйняття продукту (товарів, послуг і інновацій) за впливом на поведінку споживача.

Історично американські компанії не мали довіри лише одному постачальнику та надавали перевагу взаємодіям з декількома фірмами, які конкурували між собою за право здійснювати поставки. З іншого боку, постачальники теж не були зацікавлені у постійному врахуванні інтересів споживачів. З 80-х років минулого століття найбільш прогресивні компанії, зокрема «Ford», «Xerox», «Harley-Davidson», почали залучати своїх постачальників до спільної роботи на самих ранніх етапах створення того чи іншого продукту, пропонуючи їм довгострокові контракти, навчання новим методам управління, включаючи методи «робота з коліс» та «поставок точно в строк». Це дозволило значно підвищити надійність поставок, знизити затрати на вхідний контроль, усунення браку в деталях, що поставляються [10, с.150-151]. В останні роки на різні аспекти американського суспільства все більше поширюється концепція «стейкхолдерів» (від англ. *stakeholder* – утримувач інтересу), забезпечуючи можливість самим різним зацікавленим сторонам знаходити механізми взаємодії, які дозволяють точно сформулювати проблему і знайти шляхи її вирішення [11].

До стейкхолдерів, як правило, відносять власників компанії, її найманих менеджерів, персонал компанії – внутрішні стейкхолдери, а також покупців продуктів компанії, постачальників ресурсів, державу, місцеве співтовариство (соціум) та громадські групи (організації) – зовнішні стейкхолдери. Одне з основних положень концепції «стейкхолдерів» зводиться до того, що власники і менеджери компанії

повинні управляти її діяльністю так, щоб інтереси перерахованих стейкхолдерів не ущемлялись, щоб зберігався відповідний особливий етичний баланс. При цьому саме таке функціонування та розвиток компанії якраз і є практичним підтвердженням і реальним доказом соціальної відповідальності компанії [11].

Корисним є дослідження і практичне застосування позитивного досвіду європейських країн у забезпеченні соціально-економічного розвитку. Соціально-економічні показники деяких європейських країн наведені в табл. 2.

Серед країн-представників західно-європейської моделі соціально-економічного розвитку заслуговує на аналіз досвід Німеччини. Ця найбільша за населенням у Західній Європі країна досягла значних успіхів у побудові соціально-орієнтованої моделі ринкового господарс-

тва. Формування ринкового середовища (простір й інфраструктура ринку, ціни, конкуренція, товарне насичення, попит і пропозиція, ринкова психологія населення та підприємців, податки, зайнятість тощо), орієнтованого на соціальний аспект, знаходиться під державним контролем. Згідно з Конституцією (п. 1, ст. 20) Німеччина є демократичною і соціальною державою, в якій розроблено широкий спектр соціальних законів щодо забезпечення у зв'язку із хворобою, безробіттям, старістю, нещасним випадком, допомоги родинам з дітьми, часткової оплата житла тощо [12]. На сьогодні Німеччина має найбільш високі у Західній Європі щорічні темпи зростання ВВП (1,3%) при достатньо низькому рівні безробіття (5,1%), витрачаючи на соціальні потреби більше 30% свого ВВП.

Т а б л и ц я 2

**Економічні та соціальні показники деяких європейських країн
(станом на 31 грудня 2012 року)**

Країни	ВВП, млрд. дол.	Темпи зростання ВВП, % (щорічно)	ВВП на душу населення, дол.	Населення, млн.	Рівень безробіття, %	Тривалість життя, роки
Німеччина	3399,6	1,3	37479,11	81,84	5,1	79,05
Франція	2612,9	0,3	34239,89	65,28	10,9	81
Швеція	525,7	0,3	44091,09	9,48	8,6	80,7
Данія	314,2	0,5	46314,5	5,57	4,3	78,05
Польща	489,8	2,7	10569,78	38,53	14,0	76,65
Чехія	229,8	0,8	23763,4	10,52	8,6	76,5

Джерело: узагальнено автором на підставі [13]

У Німеччині налічується зараз майже 3,5 млн. малих підприємств, що становить майже 80% всіх підприємств країни. 70% всього зайнятого населення працює на малих приватних підприємствах, які дають у казну 41% всіх податкових відрахувань і виробляють половину всього ВВП. Більше 80% всіх договорів про підвищення кваліфікації з вищими навчальними закладами укладають саме малі приватні підприємства. Для довгострокового фінансування дослідження ринку товарів і послуг і проектування нових видів послуг, продуктів і виробничих процесів, а також для освоєння цього ринку малими і середніми підприємствами Німеччини Державний банк рекон-

струкції та розвитку економіки KfW надає їм кредити в рамках програми «ERP-Innovationsprogramm» на пільгових умовах і відсотках. Програма призначена для тих підприємств, які вже діють на ринку більше двох років. При цьому для малих підприємств (згідно з критеріями ЄС «KMU-Definition») додатково пропонуються особливо вигідні відсотки за кредитами. За допомогою даної програми фінансування банк KfW надає допомогу для здійснення проектів дослідження, проектування та інновацій (підпрограма 1) або допомогу для здійснення інвестицій та забезпечення трудової зайнятості, а також для надання

консультаційних послуг (підпрограма 2) [14].

В Німеччині функціонує близько 100 технологічних парків різних розмірів та галузевої приналежності, в яких задіяні близько 20 000 працівників [15]. Основний принцип створення технопарків – успішний розвиток бізнесу та підвищення зайнятості. Засновниками технопарків виступають як місцеві органи управління, так і представники фінансових, ділових й наукових кіл.

Для України становить великий інтерес вивчення досвіду тих країн Центральної Європи, які домоглися найбільших успіхів у своєму соціально-економічному розвитку, зокрема Польщі, яка серед країн центральноєвропейської моделі має найбільш високі темпи економічного зростання та гарні перспективи подальшого розвитку (табл. 2). «Стратегія розвитку країни на 2007-2015 рр.» є основним урядовим документом, що визначає пріоритети соціально-економічного розвитку Польщі, а також умови, що повинні забезпечити цей розвиток [16, с.34]. Згідно з цим документом к 2015 року Польща повинна стати країною з високим рівнем і якістю життя населення, а також з сильною та конкурентоспроможною економікою, що здатна створювати нові робочі місця. Визначено шість основних пріоритетів розвитку:

1. Зростання конкурентоспроможності та інноваційного характеру економіки.
2. Поліпшення стану технічної та соціальної інфраструктури.
3. Зростання зайнятості та підвищення її якості.
4. Створення інтегрованого соціального співтовариства та його безпечності.
5. Розвиток сільських районів.
6. Регіональний розвиток і поліпшення внутрішньої організації регіонів.

Для практичної реалізації пріоритетів пропонується низка заходів, у тому числі: розвиток підприємництва; збільшення витрат на наукові дослідження, розвиток і інновації; розвиток інформаційного суспільства; розвиток сектора послуг; зростання мобільності трудових ресурсів; ініціативи по вирівнюванню шансів на ринку праці; пристосування програм навчання до потреб ринку праці; боротьба з корупцією; підвищення якості людського капіталу та професійної активності тощо.

У Польщі створений механізм, що стимулює виникнення нових підприємств з великим інноваційним потенціалом. В межах державних програм (табл. 3) реалізуються такі пріоритети, як дослідження та розвиток сучасних технологій; розповсюдження інновацій; інвестиції та інноваційні заходи тощо.

Т а б л и ц я 3

Доля окремих оперативних програм в розміщенні коштів, призначених для реалізації політики згуртування для Польщі в 2007-2013 рр.

Оперативна програма	Доля програми в розміщенні коштів	Джерела фінансування
Інфраструктура та оточуюче середовище	41,9% всіх коштів (27,9 млрд. євро)	Європейський фонд регіонального розвитку Фонд згуртування
Регіональні оперативні програми	24,9% всіх коштів (16,6 млрд. євро)	Європейський фонд регіонального розвитку
Людський капітал	14,6% всіх коштів (9,7 млрд. євро)	Європейський соціальний фонд
Інноваційна економіка	12,4% всіх коштів (8,3 млрд. євро)	Європейський фонд регіонального розвитку
Розвиток східної Польщі	3,4% всіх коштів (2,3 млрд. євро)	Європейський фонд регіонального розвитку
Технічна допомога	0,8% всіх коштів (0,5 млрд. євро)	Європейський фонд регіонального розвитку

Джерело: [16]

Підприємства, що забруднюють оточуюче середовище, можуть звертатися за підтримкою інвестицій, спрямованих на виконання норм захисту оточуючого середовища. Підтримуються роботодавці, що інвестують в розвиток своїх робітників і впровадження нових форм організації праці [16, с.20].

Найбільш дієвим механізмом підтримки бізнесу, створення нових робочих місць та залучення іноземних інвестицій виступають особливі економічні зони (ОЕЗ). На території Польщі функціонує 14 ОЕЗ, ведучими галузями за сумою інвестованого капіталу є: поліграфічна, автомобільна, деревопереробна, виробництво електроапаратури та оптичних приладів тощо. Створюється умови для виникнення та розвитку таких фірм, як промислові та технологічні парки, інкубатори технологій тощо [16, с.90; с.103]

Таким чином, як показав аналіз світового досвіду, забезпеченню соціально-економічного розвитку нашої країни можуть сприяти:

1. формування орієнтованої на людину національної парадигми розвитку;
2. розробка державних програм за пріоритетними напрямками соціально-економічного розвитку;
3. державна і приватна фінансова підтримка наукових досліджень і розробок, необхідних для просування технологічних інновацій;
4. урядова підтримка залучення висококваліфікованої робочої сили, особливо у високотехнологічній галузі;
5. поліпшення фінансування освіти; державна підтримка винахідництва;
6. використання досягнень економіки знань;
7. підвищення корпоративної репутації персоналу;
8. створення партнерств і їх мереж між взаємодіючими суб'єктами господарювання (корпорації, постачальники, споживачі тощо).
9. використання позитивного досвіду функціонування механізмів особливих економічних зон, технопарків тощо для

підтримки бізнесу, створення нових робочих місць та залучення іноземних інвестицій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, ґрунтуючись на світовому досвіді, можна зробити висновок про те, що концепція економічного розвитку, яка не враховує соціальні аспекти, є малоефективною. Єдиного рецепту забезпечення соціально-економічного розвитку не існує. Україні потрібна цілеспрямована соціально-економічна політика, що враховує позитивний світовий досвід.

Подальші дослідження передбачають визначення пріоритетних соціально-економічних механізмів забезпечення соціально-економічного розвитку.

Література

1. Ламперт Х. Социальная рыночная экономика. Германский путь / Х. Ламперт. – М.: Дело, 1993. – 224 с.
2. Бласко Г. Экономическое чудо или экономическая загадка? – Киев–Нью-Йорк: Культурный центр «Світовид», СДТУ, 1992. – 59 с.
3. Макмиллан Ч. Японская промышленная система / Ч. Макмиллан. – М.: «Прогресс», 1988. – 400 с.
4. Вишневская Е.Н. Экономика и модели экономических систем стран мира / Е.Н. Вишневская. – Донецк: ДонНТУ, 2010. – 302 с.
5. Фисун А. Экономический прорыв Китая: достижения, перспективы и проблемы / А. Фисун // Экономика Украины. – 2011. – № 5. – С.84-92.
6. Супян В. Современная социально-экономическая модель США [Электронный ресурс] / В. Супян // Международные процессы. – 2005. – Т. 3. – № 2(8). – Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/seven/003.htm>.
7. Фостер Р. Обновление производства: атакующие выигрывают / Р. Фостер. – М.: Прогресс, 1987. – 272 с.
8. Червинская Л. Стимулирование инновационной деятельности персонала

/Л. Червинская // Экономика Украины. – 2011. – №6. – С.59-65.

9. Перспективы развития экономики США. [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

<http://www.webeconomy.ru/index.php?page=cat&cat=mc&mc=136&type=news&newsid=2144>.

10. Грейсон Дж. К. мл. Американский менеджмент на пороге XXI века / Дж. К. мл. Грейсон, К. О'Делл. – М.: Экономика, 1991. – 319 с.

11. Попов С.А. От теории стейкхолдеров – к реализации концепции общих ценностей / С.А. Попов, Л.Л. Фомина // Российское предпринимательство. — 2013. — № 2 (224). — С. 60-65.

12. Дашкевич В.В. Особенности социальной политики Германии на современном этапе / В.В. Дашкевич // Вестник Пермского университета. – 2010. – С. 8-12.

13. Trading economics. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ru.tradingeconomics.com>.

14. Малые предприятия Германии // EXRUS.eu. Независимый международный деловой журнал, 2010. – № 69. – С.6-12.

15. Кешишева Н.Г. Территории инновационного развития: зарубежный опыт и российская практика [Электронный ресурс] / Н.Г. Кешишева // Вестник ТИУ и Э, 2012. – №1. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/territorii-innovatsionnogo-razvitiya-zarubezhnyy-opyt-i-rossiyskaya-praktika>.

16. Польша. Твой экономический партнер. – Варшава, 2008: Ин-т исследований рынка, потребления и конъюнктуры, 2008. – 205 с.

References

1. Lampert КН. Sotsyal'naya rynchnaya ékonomika. Hermanskyu put' / КН. Lampert. – М.: Delo, 1993. – 224 s.

2. Blasko Н. Ékonomicheskoe chudo yly ékonomicheskaya zahadka? – Kyev-N'yu-York: Kul'turnyy tsentr «Svitovyd», SDTU, 1992. – 59 s.

3. Makmyllan СН. Yaponskaya promyshlennaya sistema / СН. Makmyllan. – М.: «Prohress», 1988. – 400 s.

4. Vyshnevskaya E.N. Ékonomika y modely ékonomicheskyykh system stran myra / E.N. Vyshnevskaya. – Donetsk: DonNTU, 2010. – 302 s.

5. Fysun А. Ékonomicheskyy proryv Kytaya: dostyazheniya, perspektivy y problemy / А. Fysun // Ékonomika Ukrainy. – 2011. – № 5. – С.84-92.

6. Supyan V. Sovremennaya sotsyal'no-ékonomicheskaya model' SSHA [Elektronnyy resurs] / V. Supyan // Mezhdunarodnyye protsessy. – 2005. – Т. 3. – № 2(8). – Rezhym dostupu: <http://www.intertrends.ru/seven/003.htm>.

7. Foster R. Obnovlenye proyzvodstva: atakuyushchye vyehryvayut / R. Foster. – М.: Prohress, 1987. – 272 s.

8. Chervynskaya L. Stymulyrovanye ynnovatsionnoy deyatel'nosti personala / L. Chervynskaya // Ékonomika Ukrainy. – 2011. – №6. – С.59-65.

9. Perspektivy razvitiya ékonomiky SSHA. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu:

<http://www.webeconomy.ru/index.php?page=cat&cat=mc&mc=136&type=news&newsid=2144>.

10. Hreyson Dzh. К. мл. Amerykanskyu menedzhment na porohe КНKHИ века / Dzh. К. мл. Hreyson, К. О'Делл. – М.: Ékonomika, 1991. – 319 s.

11. Popov S.A. Ot teoryy steykholderov – k realizatsyy kontseptsyy obshchyykh tsennostey / S.A. Popov, L.L. Fomya // Rossiyskoe predprynimatel'stvo. — 2013. — № 2 (224). — С. 60-65.

12. Dashkevych V.V. Osobennosti sotsyal'noy polityky Hermanyy na sovremennom étape / V.V. Dashkevych // Vestnyk Permskoho unyversyteta. – 2010. – С. 8-12.

13. Trading economics. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://ru.tradingeconomics.com>.

14. Malye predpriyatiya Hermanyy // EXRUS.eu. Nezavysymyy mezhdunarodnyy delovoy zhurnal, 2010. – № 69. – С.6-12.

15. Keshysheva N.H. Territoryy ynnovatsionnoho razvitiya: zarubezhnyy opyt y rossiyskaya praktika [Elektronnyy resurs] / N.H. Keshysheva // Vestnyk TYU y É, 2012. – №1. – Rezhym dostupu: <http://cyberleninka.ru/article/n/territorii->

innovatsionnogo-razvitiya-zarubezhnyy-opyt-i-rossiyskaya-praktika.

16. Pol'sha. Tvoy ékonomycheskyu partner. – Varshava, 2008: Yn-t yssledovannyu rynku, potreblenyya y kon"yunktury, 2008. – 205 s.

Шведчиков А. А.

Мировой опыт обеспечения социально-экономического развития

Отмечена актуальность исследования проблемы обеспечения социально-экономического развития в условиях быстрых изменений во внешней среде. Осуществлено обобщение мирового опыта обеспечения эффективного социально-экономического развития. Выделены основные базовые модели социально-экономического развития и определены их существенные характеристики. Особенности англосаксонской модели развития рассмотрены на примере США, которые являются мировым лидером социально-экономического развития. Осуществлен анализ социально-ориентированной модели развития на примере Германии. Рассмотрены основные механизмы обеспечения социально-экономического развития Польши. Обоснована необходимость проведения нашей страной целенаправленной социально-экономической политики, учитывающей положительный мировой опыт.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, мировой опыт, модель развития, парадигма развития.

Shvedchykov O.

The global experience of ensuring the socio-economical development

The relevance of researching the problem of providing the social-economic development in the conditions of rapid changes in the external environment is noted. Synthesis of world experience of providing effective social-economic development is implemented. The main basic models of social-economic development are allocated and their intrinsic characteristics are defined. Features of Anglo-Saxon model of development are considered on the example of the USA which is the world leaders in social - economic development. The analysis of the social-oriented model of development is carried out on the example of Germany. The main mechanisms of providing social-economic development of Poland are considered. The necessity of making our country a purposeful social-economic policy, taking into account the positive global experience is proved.

Keywords: social-economic development, global experience, model of development, development paradigm.

Рецензент: Заблодська І. В. – доктор економічних наук, професор, Директор Луганської філії Інституту економіко-правових досліджень Національної академії наук України, м. Луганськ, Україна.

Reviewer: Zablodskaya I. – Professor, Ph.D. of Economics, Director of the Institute of economic and legal research Lugansk branch National academy sciences of Ukraine, Luhansk, Ukraine.

e-mail: zablodin@yandex.ru

*Стаття подана
20.02.2014 р.*

